

מסורת הש"ס

א) ענין פשטי ובענין ערך שרר פ"י אוהני תלמידי חכמים יושבי בתי המדרש של טבריא ופי' הערוך מובאר על פי מה דלמר הש"ס בחולין קנ"ג. און שריד אלף מ"ח שנאמר ובשרידים אשר ה' קורא, ז מו"ק סה"ג: א) ג"ל רבא, ד) גברתא מ. עירובין יט. חגיגה ט. פסחדין לו., ס) ג"ל רבה, ו) תבוצות קיא: ז) תבוצות קיא: ח) ג"ל לור כן הגי' ע"ש, ט) ג"ל לור כן הגי' בענין ערך אחד גרים עד פי' מגדל ששורים זו למעט שדים פ"א מגדל שהוא ממוקן בשד, ט) ובענין ערך מאטר האריך בפירושו הנהגה שמי חיותא, י) נכדיות נה, כ) פסחים מב: ל) נמחות מדי, מ) ד"ה שם לפני ד"ה מין, נ) נכירושלם רש"י, ס) בעי"י ליחא: רשע וה,

גליון הש"ס

רש"י ד"ה זמבן כ"ב. שנתנים בחוטמה של אנקה. שנת דף י"ב ע"ב:

הגהות הב"ח

א) גב' מי מדיעני על זאת אמר לו ובי' שכל הטעם: ב) שם דמיו מפיו זה בית בריא שלהן: ג) רש"י ד"ה גליא בריא ראשי: ד) ד"ה אמלאה ובי' מחורבנה הס"ד ואח"כ מ"ה יוחן רשע: ה) תרד"ה טרנסקראות י"מ בתי כלי' ומי וקרקסאות נמחק ובי' מקומות מטופפות ישולם ללמוד ובי' וטרנסקראות וקרקסאות דהאף וזאת לומר בתוס' כי עיני' שבבת דף ק"ג פוסק דע"ז דף י"ב ע"ב:

לעני רש"י

טוניג"א. טונה. פורט"ו [פורט"ו]. נבל. מטר"א. אס.

מוסף רש"י

כי נח נפשיה דרבי זירא. רבי זירא היה מבבל וזה טעם וזגל בלחך ישראל, ובינו דקאמר ארץ שנער הרה וילדה ארץ צבי. גידלה שעשועיה. ואהבי קרי ליה רבי זירא ורבי זירא (מור"ק בה.), ארי גא לה אמרה רתא. יכולה לומר ק". רתא היא טכריה (שש), כמבי בובי עד אקרא דתולבקני. כשתקף כל המקומות ישמער לכן (כתובות ק"ב.). ופותיא. רחוב (יבמות ג.). אמלאה החברה. רישא דקרא יען אמרה לור לירושלים האה וגו', אמתלא מחורבנה של ירושלים, לור מלודס היא (פסחים מב.), ולאום מלאום יאמץ. כשעשו גבור יעקב חגש, און מלכות שניהם מתקיים יחד (שש) לא טיוו בגדולה, כשיו קס זה טעל (בראשית כה כג.),

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

-

תורה אור השלם

1. וְזָבָלָן לֹא הוֹרֵשׁ אֶת יוֹשְׁבֵי קִטְרוֹן וְאֶת יוֹשְׁבֵי נִהְלָל וְיֹשֵׁב הַבְּנֵעָנִי בְּקִרְבּוֹ וַיהוֹי לְמֶסֶ: שופטים א ל 2. וְזָבָלָן עִם חֶרֶף נִפְשׁוֹ לְמוֹת וְנִפְתָּלִי עַל מְרוֹמֵי שְׂדֵה: שופטים ה יח 3. עֲמִים הָרִי יִקְרְאוּ שָׁם וְיִבְחֹרוּ וְיִבְחִי בְּדָק כִּי שִׁפְעֵי יָמִים יִיקָקוּ וְשׁוֹפְנֵי טְמוֹנֵי חוּל: דברים לג יט 4. כִּי עֲזָה צְוֹחֵה תִּהְיֶה וְאֶשְׁקָלֹן לְשִׁמְמָה אֶשְׁדּוֹד בְּצִהְרִים יִגְרִשְׁהָ וְעֶקְרוֹן תִּפְעֶרָ: ירמיהו סז ט

5. וְהִסְרֵתִי דְמִיו מִפִּיּוּ וְשִׁקְצִיו מִבֶּיִן שְׁנֵי וְנִשְׁאָר גַּם הוּא לְאַלְהֵינוּ וְהָיָה כְּאַלְף בִּיהַדְרָה וְעֶקְרוֹן כִּיבוֹסִי: זכריה ט ז 6. וַיֵּצֵא גְבוּל בְּנֵי דָן וַיִּשְׁקָצוּ וַיַּעֲלֹוּ בְנֵי דָן וַיִּלְחֲמוּ עִם לִשְׁם וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ וַיָּבֵי אוֹתָהּ לִפְי חֶרֶב וַיִּקְרַשׁ אוֹתָהּ וַיִּשְׁבּוּ בָּהּ וַיִּקְרְאוּ לָלֶשֶׁם דָּן קֶשֶׁם דָּן אֲבִיהֶם: יהושע יט מז

7. בֶּן אֲדָם יָעַן אֲשֶׁר אִמְרָה צֶר עַל יְרוּשָׁלַם וְהָאֵם נִשְׁפָּרָה דְלָתוֹת הָעַמִּים נִסְבָּה אֶלִי אִמְלָאָה הַחֲרָבָה: יחזקאל כו ב

8. וַיֹּאמֶר יְיָ לֵה שְׁנֵי גֻזִּים בְּבִטְנֶךָ וְשְׁנֵי לֵאמִים מִמְּעֶיךָ יִפְדּוּ וּלְאֵם מִלֵּאָם יֵאֱמָץ וְרַב יַעֲבֹד צַעֲרִי: בראשית כה כג 9. יָחַן רָשַׁע בָּל לָמַד צֶדֶק בֶּאֱרֶץ נְכוּחֹת יַעֲזֹל וְכֹל יִרְאֶה גִּאוּת יְיָ: ישעיהו כו י

10. אֵל תִּתֵּן יְיָ מֵאוֹרֵי רָשָׁע וְקִמּוּ אֵל תִּפְקֹ: ירמיהו ס"ה

תהלים קמ ט

רבינו חננאל

דמדליא כרקאת דנהרא, פירוש גבוה כשפת הנהר.

שמונה עשרה

אדם גדול צבבל: **ספדי ליה הסס**. בטבריא: **ששך**. צבל בחילוף א"ת צ"ש: **ושס לו צרקס**. ילא לו שס בטבריא: **וכי מסקי ארון**. של מת מצבל לקוצרו בטבריא: **אמרו פרי**. הספדינן קורין בשווקים צלשון הוה שיאלו לקראת המות: **אוהבי שרידים**. אוהבי ישראל: **יושבי רקס לאו וקצלו הרוגי עומק**. מתי צבל העמוקה: **רי זירא** עלה מצבל לארץ ישראל ומת שס בטבריא: **נאנץ לצי**. ארץ ישראל: **גידלה**

שמונה ראייתה. שהיו שס גגות ופדדסים: **דבלי הנוטלי** (פרוטה) **ממך בלא דמים אין מועיל**. דכמינז שס יצחמו וצחי דזק וגזל לא מהני צוצח: **מראטריות** ^(ה) וקרקסאות. י"מ צמי עזדות כוכבים ומכנה אותן טרטאכי לשון חרפה וקרקסאות רוצה לומר בית הכסא צלשון ערצ וקשה לומר שאותן מקומות מטופפות יכול ללמוד שס מורה אלא ודאי לשממה יחא צמחרה צימינו ורוצה לומר צמים שמתאספים שס לוועד של עוצדי עזדות כוכבים: הא

^א(רבה) חמת זו חמי גרר רקת זו טבריא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה רקת ^בשאפילו ריקנין שבה מלאין מצות כרמון רבי ירמיה אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שיושבת בטבורה של ארץ ישראל ^א(רבא) אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שמונה ראייתה אמר זעירא קטרון זו ציפורי ולמה נקרא שמה ציפורי שיושבת בראש ההר כצפור וקטרון ציפורי היא והא קטרון בחלקו של זבולון והא דכתיב יזבולון לא הוריש את יושבי קטרון ואת יושבי נהלול וזבולון מתרעם על מדותיו הוה שנאמר יזבולון עם חרף נפשו למוֹת מה מעם משום דנפתלי על מרומי שדה אמר זבולון לפני הקב"ה רבונו של עולם לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות לאחיי נתת להם ארצות ולי נתת ימים ונהרות אמר לו כולן צריכין לך ע"י חלזון שנאמר ^א[עמים הר יקראו] ושפוני טמוני חול תני רב יוסף שפוני זה חלזון טמוני זו טרית חול זו זכוכית לבנה אמר לפניו רבונו של עולם מי מודיעני ^א אמר לו צ"ש יזבחו וזחי צדק סימן זה יהא לך כל הנוטל ממך בלא דמים אינו מועיל בפרקמטיא שלו כלום ואי סלקא דעתך קטרון זו ציפורי אמאי מתרעם על מדותיו והא הויא ציפורי מילתא דעדיפא טובא וכי תימא דלית בה זבת חלב ודבש והאמר ריש לקיש לדידי ^אהוי לי זבת חלב ודבש דציפורי והויא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל וב"ת דלא נפישא ידידה כראחזה ^אוהאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל ארעא דישראל והויא כמבי כובי עד אקרא דתולבקני עשרין ותרתינן פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסי אפ"ה שדות וכרמים עדיפא ליה דיקא נמי דכתיב ינפתלי על מרומי שדה ש"מ אמר רבי אבהו ^אועקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא יושבת בין החולות והיא היתה יתד תקועה לישראל בימי יוונים וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום היו קורין אותה אחידת מגדל ^אשיר אמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכתיב יוהסירותי דמיו מפיו ושקוציו מבין שיניו ונשאר גם הוא לאלהינו והסירותי דמיו מפיו זה בית ^א במיאי שלהן ושקוציו מבין שיניו זה בית גליא שלהן ונשאר גם הוא לאלהינו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבאדום ^אוהיה כאלוף ביהודה ועקרון כיבוסי אלו ^אתראטריות וקרקסיות שבאדום שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים ^אאמר רבי יצחק ^אלשם זו פמיים עקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא היתה מטרופולין של מלכים איכא דאמרי דמרבי בה מלכי ואיכא דאמרי דמוקמי מינה מלכי קסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרבה קסרי וישבה ירושלים חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמן שנאמר ^אאמלאה החרבה ^אאם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו רב נחמן בר יצחק אמר מוהכא ^אולאום מלאום יאמין ואמר רבי יצחק מאי דכתיב יוחן רשע כל למד צדק אמר רבי יצחק מאי דכתיב ^אאל תתן ה' מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה אמר יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם אל תתן לעשו הרשע תאות לבו זממו אל תפק זו גרמביא

^א(רבה) חמת זו חמי גרר רקת זו טבריא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה רקת ^בשאפילו ריקנין שבה מלאין מצות כרמון רבי ירמיה אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שיושבת בטבורה של ארץ ישראל ^א(רבא) אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שמונה ראייתה אמר זעירא קטרון זו ציפורי ולמה נקרא שמה ציפורי שיושבת בראש ההר כצפור וקטרון ציפורי היא והא קטרון בחלקו של זבולון והא דכתיב יזבולון לא הוריש את יושבי קטרון ואת יושבי נהלול וזבולון מתרעם על מדותיו הוה שנאמר יזבולון עם חרף נפשו למוֹת מה מעם משום דנפתלי על מרומי שדה אמר זבולון לפני הקב"ה רבונו של עולם לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות לאחיי נתת להם ארצות ולי נתת ימים ונהרות אמר לו כולן צריכין לך ע"י חלזון שנאמר ^א[עמים הר יקראו] ושפוני טמוני חול תני רב יוסף שפוני זה חלזון טמוני זו טרית חול זו זכוכית לבנה אמר לפניו רבונו של עולם מי מודיעני ^א אמר לו צ"ש יזבחו וזחי צדק סימן זה יהא לך כל הנוטל ממך בלא דמים אינו מועיל בפרקמטיא שלו כלום ואי סלקא דעתך קטרון זו ציפורי אמאי מתרעם על מדותיו והא הויא ציפורי מילתא דעדיפא טובא וכי תימא דלית בה זבת חלב ודבש והאמר ריש לקיש לדידי ^אהוי לי זבת חלב ודבש דציפורי והויא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל וב"ת דלא נפישא ידידה כראחזה ^אוהאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל ארעא דישראל והויא כמבי כובי עד אקרא דתולבקני עשרין ותרתינן פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסי אפ"ה שדות וכרמים עדיפא ליה דיקא נמי דכתיב ינפתלי על מרומי שדה ש"מ אמר רבי אבהו ^אועקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא יושבת בין החולות והיא היתה יתד תקועה לישראל בימי יוונים וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום היו קורין אותה אחידת מגדל ^אשיר אמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכתיב יוהסירותי דמיו מפיו ושקוציו מבין שיניו ונשאר גם הוא לאלהינו והסירותי דמיו מפיו זה בית ^א במיאי שלהן ושקוציו מבין שיניו זה בית גליא שלהן ונשאר גם הוא לאלהינו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבאדום ^אוהיה כאלוף ביהודה ועקרון כיבוסי אלו ^אתראטריות וקרקסיות שבאדום שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים ^אאמר רבי יצחק ^אלשם זו פמיים עקרון תעקר זו קסרי בת אדום שהיא היתה מטרופולין של מלכים איכא דאמרי דמרבי בה מלכי ואיכא דאמרי דמוקמי מינה מלכי קסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרבה קסרי וישבה ירושלים חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמן שנאמר ^אאמלאה החרבה ^אאם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו רב נחמן בר יצחק אמר מוהכא ^אולאום מלאום יאמין ואמר רבי יצחק מאי דכתיב יוחן רשע כל למד צדק אמר רבי יצחק מאי דכתיב ^אאל תתן ה' מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה אמר יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם אל תתן לעשו הרשע תאות לבו זממו אל תפק זו גרמביא

טבעת כרול * שנותנין בחוטמה של אנקה ומשכנת צו ומתוך חזקה אינה משתמרת כי אם צו: גרממיא

צינאות השבת (שבת טו:) וחול של זבולון חשוב משאר חולות ורסאי לזכוכית לבנה: **מי מודיעני**. על זאת לתת לי דמים: כל המוצא חלזון ונוטלו צלל דמים אינו מוצליט: ^א**שס יצחמו וצחי לזק**. כאשר אסור גזל בעולה כך לא יגזלו ממך כלום שאס לזכוכית לבנה: **מי מודיעני**. על זאת חלז נחבז ודבש. העיזם אוכלין תאנים והדבש נוטף מהן והחלב זכ מן העיזם ונעשים כמין נחל: **ששה עשר מיל**. ד' פרסאות: **לדידי חזי לי זכא חלז ודבש דכל ארץ ישראל**. צבל מקום שהוא שס. ואס צאת לזרפו יחד היו כמצי כובי עד אקרא דתולבקני שס מקום: **אקרא**. מקום מעבר הנהר וצלע"ז פורט"ו: **עדיפי ליה**. חציני ליה: **יסד סקועס**. לרעה: **אחידס מגדל שיר**. עיר שכיבשו צני דן: **זו פמיים**. שמשס ירדן יוצא כדלמר מר ירדן יוצא ממערפת פמיים (בסורות דף נה.): **מטרופולין**. לשון יון אימא של מלכות. מטר"א אס. פולין לשון שררה כדלמר מר עד שנאז דיופלי מהעיר שני שרים (תענית דף יח:): **דמרצי**. שמגדלינן שס בני מלכים: **אמלאה החרבה**. רישא דקרא יען אמרה לור על ירושלים אמלאה החרבה עכשיו אמתלא מחורבנה: ^(ה) **רשע**. זה עשו: **בלחך נכוותס יעול**. את ירושלים יחריב: אמר יצחק להקצ"ה יוחן רשע זה ס) עשו אמר לו הקדוש ברוך הוא רשע הוא: **אמר**. יצחק: **צל למד לזק**. כלומר אין אדם יכול ללמד עליו דזק: **אמר לו**. הקצ"ה: **בלחך נכוותס יעול**. כלומר עמיד להחריב את ארץ ישראל: **אמר**. יצחק אס כן צל יראה גאות ה': **זממו אל ספק**. אל תוילאנו מנחיריו. זמס כמין